

Đẩy mạnh phát triển du lịch tại *làng cổ Phước Tích*

PHẠM THỊ LÂM*, NGÔ THỊ HƯƠNG*

HUẾ KHÔNG CHỈ NỔI TIẾNG VỚI DI SẢN THẾ GIỚI QUẦN THỂ DI TÍCH CỔ ĐÔ HUẾ MÀ CÒN NHIỀU TÀI NGUYÊN VĂN HÓA CÓ GIÁ TRỊ KHÁC. TRONG ĐÓ, LÀNG CỔ PHƯỚC TÍCH ĐƯỢC XEM LÀ NƠI CÒN LƯU GIỮ, BẢO TỒN NHIỀU NÉT VĂN HÓA ĐẶC SẮC XỨ HUẾ. TRẢI QUA THẮNG TRẦM CỦA LỊCH SỬ, LÀNG CỔ NGÀY NAY VẪN GIỮ ĐƯỢC NÉT ĐẸP VỐN CỔ. KHAI THÁC GIÁ TRỊ LÀNG CỔ PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN DU LỊCH LÀ HƯỚNG ĐI ĐANG ĐƯỢC NGƯỜI DÂN VÀ CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG THỰC HIỆN NHƯNG CHƯA THỰC SỰ MANG LẠI HIỆU QUẢ TÍCH CỰC.

Phước Tích - ngôi làng cổ xứ Huế

Làng cổ Phước Tích thuộc thôn Phước Phú, xã Phong Hòa, huyện Phong Điền với diện tích tự nhiên khoảng 40ha. Làng được thành lập vào năm 1470, mới đầu có tên gọi là Phúc Giang, sau đổi thành Hoàng Giang. Đến đời Gia Long, làng được đổi tên thành Phước Tích cho đến ngày nay.

Với lịch sử hơn 500 năm, đến nay ngôi làng vẫn còn lưu giữ nhiều giá trị di sản vật thể vô giá như quần thể di tích kiến trúc dân gian với những ngôi nhà rường cổ, nhà thờ họ lâu đời được chạm khắc những họa tiết, hoa văn tinh xảo và hàng chục ngôi đình, chùa, miếu mang đậm nét tín ngưỡng của người dân xứ Huế cũng như miền Trung. Các ngôi nhà rường cổ ở đây liên kết với nhau, cách nhau một khu vườn rộng với những hàng chè tàu xanh, thẳng. Theo nhận xét của kiến trúc sư Hoàng Đạo Kính: “Cấu trúc và tổ chức không gian làng Phước Tích có thể được coi là điển hình cho mô hình cư trú nơi thôn quê của người Việt ở vùng Bắc Trung Bộ. Đó là cấu trúc mở với những căn nhà trong vườn, nhà vườn. Ở Phước Tích, kiến trúc cổ và cũ, song cánh quan và vườn được bao quanh thì lại rất trẻ và tràn đầy sức sống”.

Quá trình hình thành và phát triển của làng còn gắn liền với nghề làm gốm cổ truyền. Tuy nhiên từ những năm đầu thập niên 1990, làng gốm phải tạm ngưng sản xuất do sản phẩm làm ra không tiêu thụ được trên thị trường. Đến năm 2006, khi festival Huế được tổ chức, làng gốm dần hồi sinh thông qua tour “Hương xưa làng cổ”.

Năm 2009, với những giá trị đặc sắc, làng Phước Tích là ngôi làng cổ thứ hai được xếp hạng Di tích cấp quốc gia sau làng cổ Đường Lâm (Hà Nội).

Lò gốm tại làng cổ Phước Tích

Lợi thế cho phát triển du lịch

Thực tế cho thấy, làng cổ Phước Tích có nhiều lợi thế để khai thác phát triển du lịch. Trước hết, làng hội tụ nguồn tài nguyên tự nhiên lẫn văn hóa đặc sắc.

Làng Phước Tích được bao bọc bởi dòng sông Ô Lâu hiền hòa, quanh năm khí hậu mát mẻ, trong lành. Từ Phước Tích có thể đi thuyền về phá Tam Giang để đến các vùng ven đầm phá và ngược lại. Cùng với đó là nguồn tài nguyên sinh vật dồi dào, hệ sinh thái phong phú, nhiều cây cổ thụ có hàng trăm năm tuổi, đặc biệt trong đó có cây thị trên 700 năm. Mỗi gia đình tại làng cổ sở hữu một khu vườn rộng xanh mướt ngăn cách nhau bởi những hàng chè tàu thẳng tắp với nhiều loại cây trái, hoa quả như vải, nhãn, mít, cam, mai vàng, hải đường, tường vi, râm bụt... và nhiều loại hoa màu, thực phẩm khác.

Hiện nay, làng cổ Phước Tích còn lưu giữ nhiều di sản vật thể có giá trị cao, đặc biệt là quần thể di tích nghệ thuật kiến trúc dân gian độc đáo với 36 ngôi nhà rường cổ trên 100 năm tuổi còn khá nguyên vẹn mang đậm nét kiến trúc dân gian với những họa tiết, hoa văn được chạm khắc cực kỳ tinh xảo. Không chỉ nhà rường cổ, ở Phước Tích vẫn còn bảo tồn được nhiều giá trị văn hóa khác của người xưa như dấu tích của nền văn hóa Chăm cổ, những thiết chế tổ chức làng Việt, hệ thống các công trình tôn giáo, tín ngưỡng phục vụ đời sống văn hóa cộng đồng... và nghề làm gốm thủ công truyền thống. Tất cả các giá trị đó tạo nên một không gian đặc trưng rất Huế - yên bình và cổ kính.

Ngoài nguồn tài nguyên du lịch phong phú thì làng cổ Phước Tích còn có lợi thế về vị trí địa lý. Vị trí của Phước Tích khá lý tưởng để tổ chức các tour liên kết giữa các điểm đến vì làng được bao quanh bởi các điểm đến nổi tiếng

* Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

như khu du lịch suối nước nóng Thanh Tân, làng điêu khắc Mỹ Xuyên, làng kim hoàn Kế Môn, phá Tam Giang. Từ thành phố Huế, du khách có thể di chuyển đến làng Phước Tích bằng hai tuyến đường bộ và một tuyến đường sông, hoặc có thể đi kết hợp cả hai tuyến.

Những năm qua, huyện Phong Điền đã đầu tư một số hạng mục về hạ tầng du lịch và phục vụ dân sinh như xây dựng đường giao thông, nhà sinh hoạt cộng đồng, đầu tư khôi phục nghề gốm truyền thống, tổ chức lễ hội “Phước Tích hương xưa làng cổ” để quảng bá hình ảnh về di sản văn hóa làng cổ... Các tổ chức quốc tế như SNV (Hà Lan), Viện Di sản Bỉ, JICA (Nhật Bản)... đã triển khai nhiều dự án trùng tu di tích, phục hồi nghề gốm, đầu tư cơ sở hạ tầng, quảng bá, tập huấn chuyên môn nghiệp vụ về du lịch... Điều này tạo cho Phước Tích những cơ hội mới trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa làng cổ, đẩy mạnh phát triển du lịch ở nơi đây.

Đẩy mạnh hoạt động du lịch tại làng cổ Phước Tích

Hiện nay, làng cổ Phước Tích có 14/36 nhà vườn tổ chức dịch vụ tham quan, 5 nhà có dịch vụ homestay, trong đó gồm 9 loại dịch vụ cơ bản như tham quan nhà rường cổ và các điểm di tích gắn với các chương trình trải nghiệm như làm các món bánh truyền thống, làm gốm Phước Tích, tham gia các trò chơi dân gian, dịch vụ homestay, đạp xe, đi thuyền trên sông Ô Lâu, thả đèn hoa đăng. Khách du lịch đến Phước Tích hiện nay chủ yếu tham quan trong ngày, số lượng du khách vẫn còn hạn chế với trung bình khoảng 2.000 khách/năm và doanh thu từ du lịch khoảng 200 triệu đồng/năm.

Thực tế, Phước Tích chỉ thực sự “sống dậy” mỗi khi Festival Huế được tổ chức. Hai năm một lần, đến kỳ lễ hội với chương trình “Hương xưa làng cổ”, Phước Tích mới thu hút được du khách. Theo thống kê của Ban quản lý làng cổ Phước Tích, mỗi kỳ festival làng Phước Tích đón hàng trăm lượt du khách mỗi ngày. Thế nhưng điều đó chỉ diễn ra trong 4 ngày tổ chức chương trình, sau đó ngôi làng trở lại với sự yên bình vốn có. Việc làng cổ Phước Tích chưa hấp dẫn du khách cũng là bài toán khá nan giải của chính quyền các cấp. Chưa chuyên nghiệp và thiếu sản phẩm du lịch đặc trưng là lý do khiến Phước Tích chưa thu hút khách. Điều không mang lại sự thích thú cho du khách mỗi khi đến đây. Đến với Phước Tích, du khách chỉ đi dạo vòng quanh làng, rồi sau đó quay lại với lò gốm cũ để cùng trải nghiệm làm nghề với người dân. Tuy nhiên, trải nghiệm công việc làm gốm cũng không mấy hấp dẫn khi chính làng nghề có tuổi đời hàng trăm năm nay và khá nổi tiếng này lại đang bên bờ lụi tàn. Mặt khác, người dân sinh sống trong làng chủ yếu là người lớn tuổi nên không đủ nguồn nhân lực phục vụ cho du lịch. Kỹ năng giao tiếp của người dân đối với du khách còn hạn chế, nhất là đối với du khách nước ngoài. Việc hợp tác với doanh nghiệp về du lịch

để xây dựng các tour, tuyến đưa khách về Phước Tích chưa được chú trọng, cùng với đó là hoạt động xúc tiến, quảng bá của làng cổ cũng chưa được đầu tư nhiều, vì vậy du khách ít biết đến nơi đây.

Từ thực tế đó, để hoạt động du lịch tại làng cổ Phước Tích phát triển tương xứng với tiềm năng, trong thời gian tới, ngành Du lịch Thừa Thiên Huế cần tập trung:

Thứ nhất, tăng cường đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch tại làng cổ từ các nguồn vốn khác nhau; quy hoạch lại vùng tham quan trọng điểm, xây dựng khu trưng bày giới thiệu sản phẩm; mở rộng không gian cho khách tham gia trải nghiệm.

Thứ hai, tiếp tục hỗ trợ đào tạo nghề, xây dựng thương hiệu cho các sản phẩm gốm thủ công truyền thống; khuyến khích, vận động hình thành hợp tác xã, doanh nghiệp trong làng nghề để làm hạt nhân phát triển làng nghề.

Thứ ba, đẩy mạnh liên kết với các làng nghề, các điểm du lịch vùng phụ cận, các doanh nghiệp lữ hành nhằm thu hút khách đến tham quan và lưu trú lại làng nhiều hơn.

Thứ tư, chú trọng, tăng cường đào tạo đội ngũ quản lý, tập huấn cho bà con trong làng làm du lịch cộng đồng chuyên nghiệp, áp dụng nhiều chính sách đãi ngộ nhằm thu hút sự tham gia của lực lượng lao động trẻ có đào tạo bài bản, kỹ năng ngoại ngữ tốt.

Thứ năm, cần tuyên truyền quảng bá nhiều hơn nữa về hình ảnh làng cổ trên các kênh thông tin trong và ngoài nước.

Bảo tồn làng cổ gắn với phát triển du lịch được xem là hướng đi bền vững, lâu dài. Đây vừa là cách để lưu giữ các giá trị của làng cổ, vừa là cơ hội quảng bá những nét đẹp của làng cổ đến với du khách, đồng thời góp phần phát triển kinh tế địa phương. Với những lợi thế cùng sự nỗ lực đã và đang thực hiện của chính quyền và người dân làng cổ, hy vọng trong tương lai không xa, hoạt động du lịch tại làng cổ sẽ có nhiều khởi sắc, làng cổ Phước Tích trở thành điểm đến hấp dẫn du khách khi đến với xứ Huế.

Nghiên cứu này được thực hiện từ nguồn kinh phí hỗ trợ Bộ Giáo dục và Đào tạo trong đề tài có mã số B2019-DNA-12. ■

Các sản phẩm gốm Phước Tích

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban quản lý Di tích kiến trúc nghệ thuật làng cổ Phước Tích, Thông tin về làng cổ Phước Tích.
2. Cổng thông tin điện tử Thừa Thiên Huế (2020), Điểm du lịch làng cổ Phước Tích, <https://thuathienhue.gov.vn/vi-vn/Du-lich-C3%A1ch/D%E1%BB%8Bch-v%E1%BB%A5/Th%C3%B4ng-tin-chi-ti%E1%BA%BF/tid/Diem-du-lich-Lang-Co-Phuoc-Tich>, truy cập ngày 10/12/2020.
3. Nguyễn Thế (2019), Du lịch làng cổ Phước Tích - tiềm năng và triển vọng, <http://khamphahue.com.vn/du-lich/theo-chan-du-khach/tid/Du-lich-lang-co-Phuoc-Tich-tiem-nang-va-trien-vong/>, truy cập ngày 10/12/2020.
4. Sơn Thuý (2019), Bảo tồn và phát huy giá trị di tích kiến trúc nghệ thuật tại làng cổ Phước Tích, <http://baovanhoa.vn/van-hoa/di-san/artmtd/488/articleid/19381/bao-ton-va-phat-huy-gia-tri-di-tich-kien-truc-nghe-thuat-tai-lang-co-phuoc-tich>, truy cập ngày 15/12/2020...